

Sygn. akt VII AGa 653/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VII Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący: SSA Jolanta de Heij-Kaplińska (spr.)

Sędziowie: SA Tomasz Wojciechowski

SO del. Maciej Kruszyński

Protokolant: sekr. sądowy Katarzyna Mikiciuk

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki komandytowej w W.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 30 marca 2017 r., sygn. akt XVI GC 1518/14

I. zmienia zaskarżony wyrok częściowo w ten sposób, że:

a) w punkcie pierwszym oddala powództwo co do kwoty 52 000 zł (pięćdziesiąt dwa tysiące złotych) z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 25 września 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

b) w punkcie trzecim zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz (...) spółki komandytowej w W. kwotę 2 600 zł (dwa tysiące sześćset złotych) tytułem kosztów procesu;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od (...) spółki komandytowej w W. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwotę 1 925 zł (jeden tysiąc dziewięćset dwadzieścia pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VII AGa 653/18

UZASADNIENIE

Dnia 18 grudnia 2014 r. powód (...) spółka komandytowa w W. wniósł pozew w postępowaniu upominawczym o zasądzenie od pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwoty 104 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od wskazanych kwot i dat oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że pozwany w dniu 02 czerwca 2014 r. zawarł ze spółką

(...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W. umowę o świadczenie usług. Płatność z tytułu świadczonych usług miała następować na podstawie faktur VAT wystawianych przez spółkę (...). W dniach 06.08.2014 r. oraz 08.09.2014 r. spółka wystawiła pozwanemu faktury za wykonane usługi w lipcu i sierpniu 2014 r. Pozwany nie kwestionował wykonania tych usług i zasadności wystawionych faktur. Pozwany nie dokonał zapłaty, a w odpowiedzi na wezwanie do zapłaty potrącił wskazane wierzytelności powoda z jego wierzytelnością tytułem kar umownych na podstawie wystawionej uprzednio noty obciążeniowej. Spółka (...) nie uznała zasadności dokonanych przez pozwanego potrąceń. Powód dochodzi niniejszego żądania na podstawie zawartej ze spółką (...) umowy sprzedaży wierzytelności przysługującej spółce (...) względem pozwanego, o cesji wierzytelności pozwany został zawiadomiony.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wnosił o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, pozwany podniósł zarzut braku czynnej legitymacji procesowej powoda do dochodzenia roszczeń objętych niniejszym pozvem z uwagi na nieistnienie w chwili zawarcia umowy cesji, cedowanej wierzytelności oraz z powodu nieudowodnienia przez powoda causy umowy przelewu. Podniósł, że dnia 24 września 2014 r. na podstawie par. 5 pkt 5 umowy o świadczenie usług dokonał potrącenia swojej wierzytelności z wierzytelnościami z tytułu faktur dochodzonych pozvem. Obie wierzytelności uległy umorzeniu do kwoty 104 000 zł, a pozostałą kwotę w wysokości 48 700,80 zł pozwany uregulował w całości. Potrącenie było potrąceniem umownym, a Morion zaakceptowała podstawy oraz wysokość kary umownej. Nadto, jako potrącenie umowne, nie wymagało złożenia oświadczenia o potrąceniu. Dodatkowo, w uzasadnieniu bezzasadności powództwa, pozwany wskazał, że nie kwestionuje, że powód wykonał usługi, za które wystawił faktury objęte pozvem, ale usługi te wykonane były nieterminowo, co z kolei, zgodnie z umową uprawniło pozwanego do wystawienia noty obciążeniowej tytułem kary umownej. Morion zaakceptowała wysokość oraz podstawy wystawienia kary umownej. Tym samym powództwo jest według pozwanego bezzasadne.

Wyrokiem z dnia 30 marca 2017 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz powoda (...) spółki komandytowej w W. kwotę 104 000,00 zł (sto cztery tysiące złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 87 890,88 zł od dnia 25.09.2014r. i od kwoty 16 109,12 zł od dnia 13.11.2014r. do dnia 31 grudnia 2015r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty oddalając powództwo w pozostałym zakresie i rozstrzygnął o kosztach postępowania zasądzając od pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz powoda (...) spółki komandytowej w W. kwotę 8817 zł (osiem tysięcy osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Powyższy wyrok został wydany na podstawie następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

W dniu 02 czerwca 2014 r. spółka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w M. (dalej Morion) jako wykonawca zawarła z pozwanym (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W. jako zamawiającym umowę o świadczenie usług, na podstawie której pozwany zlecił, a Morion zobowiązała się wykonać na zasadach opisanych w niniejszej umowie usługi szczegółowo opisane w ust. 2 umowy oraz w załączniku nr 2 oraz nr 1 do niniejszej umowy, które to pozwany miał wykorzystać do celów prezentacji w ofercie internetowej O..

Zgodnie z § 1 ust. 2 umowy o świadczenie usług, zakres usług obejmował następujące czynności: pełną identyfikację przekazanych przez zamawiającego do opracowania artykułów, która polegała na: a) opracowaniu opisów artykułów, na które składają się: nazwa artykułu, tytuł artykułu, nazwa marki, punktory, opis marketingowy artykułu, powiązania typu „seria”, atrybuty, słownik słów kluczowych, waga brutto/netto, wymiary opakowania/produktu, kody wymagalne wg norm EU, dane wymagalne wg norm EU, flagi dotyczące załączonej baterii; opracowaniu klasyfikatorów Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług PKWiU, kodów Nomenklatury Scalonej Handlu Zagranicznego CN oraz kodów (...) ((...)) w przypadku, jeśli występują; przygotowaniu zdjęć we własnym zakresie lub uzyskanie ich od dostawcy/producenta; załączeniu dla wybranych artykułów dodatkowych plików dokumentacji technicznej, rysunków, kart katalogowych, filmów video, itp., jeśli materiały takie zostaną dostarczone wykonawcy przez dostawcę/producenta artykułów. Pełna specyfikacja danych artykułów, które wykonawca miał otrzymać od zamawiającego w celu realizacji

niniejszej umowy znajdowała się w Załączniku nr 1 do Umowy; udzielenie Zamawiającemu dostępu do dedykowanego serwera, zabezpieczonego certyfikatem (...); udostępnienie na serwerze, o którym mowa powyżej aplikacji www. przeznaczonej do obsługi Centralnej Bazy Opisów (...); utrzymanie serwera wraz z zainstalowaną aplikacją www; bieżący nadzór nad poprawnością działania udostępnionych narzędzi.

Stosownie do § 3 umowy, zamawiający miał zapłacić wykonawcy wynagrodzenie w wysokości 32 zł netto za każdy opracowany zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej umowy artykuł, przekazany i zatwierdzony przez zamawiającego. Wynagrodzenie z tego tytułu rozliczane miało być stosownie do odebranych przez zamawiającego zbiorów opracowanych/skatalogowanych i zatwierdzonych protokołem zdawczo-odbiorczym artykułów. Wynagrodzenie miało być również powiększone o należny podatek VAT zgodnie z obowiązującą stawką. Warunkiem wystawienia faktury przez wykonawcę miało być dokonanie przez zamawiającego odbioru wykonanych prac, stwierdzone miesięcznymi protokołami zdawczo-odbiorczymi, które miały być przygotowane na koniec każdego miesiąca kalendarzowego, jako podstawa rozliczenia. Pierwszy protokół zdawczo-odbiorczy obejmować miał dwa pierwsze miesiące kalendarzowe współpracy. Wynagrodzenie płatne miało być na podstawie faktur VAT wystawianych przez wykonawcę, w terminie 14 dni od daty otrzymania faktury VAT przez zamawiającego. Ponadto, w dalszych punktach strony ustaliły wynagrodzenie ryczałtowe z tytułu utrzymania serwera również każdorazowo płacone na podstawie wystawionych faktur VAT w terminie 14 dni.

Zgodnie z § 5 ust. 5 umowy jeżeli wykonawca nie wykonałby usług w zakresie minimum 70% artykułów przekazanych do opracowania w wymaganym terminie, zamawiającemu przysługiwać miała kara umowna za każde niewykonane zlecenie opracowania artykułu w wysokości jednokrotności wynagrodzenia wskazanego w § 3 ust. 1 umowy za każdy nieopracowany artykuł. Kary umowne miały się stać wymagalne 7 dni od dnia wystawienia przez zamawiającego noty obciążeniowej. Zamawiający miał prawo do potrącenia naliczonych zgodnie z niniejszym ustępem kar umownych z wynagrodzeniem przysługującym wykonawcy wobec zamawiającego zgodnie z umową. Jeżeli nie istniałaby możliwość rozliczenia w drodze potrącenia, stosowne kwoty winny być przelane przez wykonawcę na rachunek bankowy zamawiającego w terminie 14 dni roboczych od dnia wezwania wykonawcy przez zamawiającego do uiszczenia takich kwot.

Niniejsza umowa o świadczenie usług miała obowiązywać od 01 stycznia 2014 r. i została zawarta na czas nieokreślony, z zastrzeżeniem, że postanowienia § 5 ust. 5 obowiązują od dnia podpisania umowy, czyli od 02 czerwca 2014 r. (§ 8 ust. 1 umowy).

Spółka (...) na podstawie zleceń współpracowała z pozwanym od 2013 r., to jest przed zawarciem umowy pisemnej z 02 czerwca 2014 r. Strony współpracowały od 2013 r. w oparciu o ustne ustalenia. Spółka (...) opóźniała się w wykonywanych zleceniach. Za opóźnienia odpowiedzialny był również pozwany z uwagi na nieterminowe przekazywanie zdjęć artykułów lub wysyłanie liczby artykułów przekraczających limit w umowie. Spółka (...) podejmowała wielokrotne próby rozwiązania problemów dotyczących współpracy stron. Strony zawarły powyższą umowę pisemną z dnia 02 czerwca 2014 r. w pełni świadomie i po uprzednich negocjacjach, żaden z zapisów umownych nie został żadnej ze stron narzucony. Czas obowiązywania umowy oraz jej poszczególnych zapisów został przez strony przemyślany. Zastrzeżenie z § 8 ust. 1 umowy o tym, że kara umowna opisana w § 5 ust. 5 obowiązuje od podpisania umowy, czyli od 02 czerwca 2014 r. zostało dodane celowo, by nie obciążać spółki (...) za wcześniejsze opóźnienia w wykonywanych usługach.

W dniu 06 sierpnia 2014 r. spółka (...) wystawiła na rzecz pozwanego fakturę o numerze (...) na kwotę 87 890,88 zł z terminem płatności wyznaczonym na 14 dni. Spółka (...) wykonała usługi objęte umową oraz wystawiła w tym zakresie protokół odbioru za usługi wykonane w lipcu 2014 r. Pozwany nie kwestionował zasadności wystawienia tej faktury, jak i wykonanej usługi.

W dniu 08 września 2014 r. spółka (...) wystawiła na rzecz pozwanego fakturę o numerze (...) na kwotę 65 809,92 zł z 14 dniowym terminem płatności. Faktura obejmowała usługi wykonane w sierpniu 2014 r. Spółka (...) wykonała

usługi objęte umową oraz wystawiła w tym zakresie protokół odbioru za usługi wykonane w sierpniu 2014r. Pozwany nie kwestionował zasadności wystawienia tej faktury, jak i wykonanej usługi.

Dnia 25 sierpnia 2014 r. pozwany wystawił na rzecz spółki (...) notę obciążeniową o numerze 01/08/2014/950/N na kwotę 104 000 zł. W tytule noty obciążeniowej, pozwany jako podstawę noty wskazał na karę umowną nałożoną na podstawie § 5 umowy o świadczenie usług z dnia 02.06.2014 r.

W dniu 22 sierpnia 2014 r. pozwany poinformował e-mailowo spółkę (...) o wystawionej notce obciążeniowej tytułem kar umownych na kwotę 104 000 zł. W załączeniu do e-maila dołączono wykaz artykułów, które zostały wykonane przez spółkę (...) z opóźnieniem. Część tych artykułów obejmowała okres sprzed zawarcia pisemnej umowy, to jest sprzed 02 czerwca 2014 r.

W odpowiedzi na otrzymaną notę obciążeniową, spółka (...) w piśmie z dnia 01 września 2014 r. odpowiedziała pozwanemu, że nota jest w całości niezasadna i jako taka nie może stanowić podstawy rozliczeń między stronami. Przedstawiciele spółki (...) i pozwanego spotkali się celem omówienia zasadności zapłaty należności wynikającej z noty oraz opóźnień w realizowanych zleceniach. Spółka (...) nie uznała zasadności oraz wysokości naliczonej kary umownej objętej powyższą notą.

Dnia 15 września 2014 r. spółka (...) wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 87 890,88 zł z tytułu faktury o numerze (...) w terminie do 24 września 2014 r. Jednocześnie ponownie spółka (...) wskazywała pozwanemu na bezzasadność wystawienia noty obciążeniowej. Zasadność noty obciążeniowej podważana była również przez Morion w korespondencji e-mail wystosowanej do pozwanego. Pozwany nie uregulował powyższej należności w wyznaczonym terminie.

W dniu 23 września 2014 r. pozwany uregulował na rzecz spółki (...) kwotę w wysokości 49 700,80 zł. Kwota ta została zaliczona przez spółkę (...) tytułem częściowej spłaty należności z faktury o nr (...) z dnia 08.09.2014 r.

Dnia 29 października 2014 r. spółka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w M. zawarła z powodem Krajowy (...) spółką komandytową w W. umowę sprzedaży wierzytelności, przedmiotem której była wierzytelność w łącznej wysokości 104 000 zł wraz z odsetkami w tytułu niezapłaconych faktur: nr (...) z dnia 31 lipca 2014 r. opiewająca na kwotę 87 890,88 zł oraz nr 02/08/2014 z dnia 08.09.2014 r. na kwotę 65 809,92 zł, z której do zapłaty pozostała kwota 16 109,12 zł. Morion jako sprzedający oświadczył, że opisaną wierzytelność wraz z określonymi odsetkami sprzedaje na rzecz powoda jako kupującego za cenę 20 000 zł, a kupujący oświadczył, że wierzytelność tę za wskazaną cenę nabywa. Dalej w § 2 tej umowy, sprzedający oświadczył, że opisana wierzytelność jest bezsporna i wymagalna oraz nie jest obciążona prawami osób trzecich, nie podlega zajęciu, a także, że dłużnik do dnia zawarcia umowy nie złożył oświadczenia o spłacie wierzytelności poprzez potrącenie z wierzytelnością ewentualnie przysługującą dłużnikowi. Sprzedający poinformował kupującego, iż dłużnik wystąpił wobec sprzedającego z roszczeniem o zapłatę kar umownych wynikających z umowy o świadczenie usług z dnia 02 czerwca 2014 r. – nota obciążeniowa nr 01/08/2014/950/N z dnia 15 sierpnia 2014 r. na kwotę równą wierzytelności opisaney w § 1 ust. 1. Sprzedający wskazał także, że nie uznaje kwoty kar umownych wskazanych w tej notce i skierował do dłużnika pismo ze stosownym oświadczeniem.

W dniu 29 października 2014 r. strony wyżej wymienionej umowy sprzedaży wierzytelności oświadczyły i zawiadomiły pozwanego, że spółka (...) zawarła z powodem umowę przelewu wierzytelności na kwotę 104 000 zł. Podpisy na oświadczeniu zostały notarialnie poświadczone.

Dnia 05 listopada 2014 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty łącznej kwoty 104 000 zł wraz z wymienionymi odsetkami z tytułu niezapłaconych faktur: 02/07/2014 z dnia 31 lipca 2014 r. opiewającą na kwotę 87 890,88 zł oraz nr 02/08/2014 z dnia 08.09.2014r. na kwotę 65 809,92 zł, z której do zapłaty pozostała kwota 16 109,12 zł. Do wezwania dołączono oświadczenie o dokonaniu przelewu wierzytelności.

W odpowiedzi na pismo powoda, pozwany wskazał, że powyższe wezwanie do zapłaty kwoty 104 000 zł jest bezzasadne z uwagi na potrącenie dokonane przez pozwanego w dniu 24 września 2014 r. Pozwany wskazał, że skutecznie potrącił powyższą wierzytelność spółki (...) z wierzytelnością przysługującą mu z tytułu noty obciążeniowej o numerze 01/08/2014/950/N. Powód w replice na to pismo, podtrzymał swoje wezwanie wskazując na nieskuteczność potrącenia dokonanego przez pozwanego. Pozwany nie uregulował kwoty 104 000 zł ani na konto powoda, ani na konto spółki (...).

Ustaień faktycznych Sąd Okręgowy dokonał na podstawie dowodów z dokumentów i zeznań świadków. Strony nie kwestionowały prawidłowości i rzetelności złożonych do akt sprawy dokumentów, a Sąd również nie miał wątpliwości, co do ich wartości dowodowej, stąd były one przydatne dla ustalenia stanu faktycznego. Pozostałe dokumenty zgromadzone w aktach sprawy nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Podstawą ustaleń faktycznych Sąd uczynił również zeznania świadków: A. Z., A. S., T. D., P. O. oraz zeznania powoda, a także w części zeznania D. Z., którym Sąd dał wiarę, gdyż są spójne, logiczne, konsekwentne, wzajemnie się uzupełniają i są zgodne z przeprowadzonymi w toku postępowania dowodami z dokumentów. Sąd Okręgowy nie uwzględnił zeznań świadka D. Z. w takim zakresie, w jakim zeznawała, że spółka (...) uznała notę obciążeniową wystawioną przez pozwanego tytułem kary umownej za opóźnienia. Zeznania te pozostają w sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym. Jak wynika z zeznań świadków A. Z. i A. S., to, że przedstawiciele spółki (...) dyskutowali na temat zasadności i wysokości kary umownej nałożonej na nich przez pozwanego wynikało z trudnej sytuacji materialnej spółki i chęci dalszej współpracy z pozwanym, nie zaś z chęci uznania tych wierzytelności za zasadne, o czym w dalszej części uzasadnienia. Stąd też zeznania w tej części należało uznać za niewiarygodne. Niewiarygodne są także zeznania świadka w części, w jakiej zeznała ona, że umowa przewidywała możliwość naliczenia kary umownej za produkty opracowane przed datą podpisania umowy. Zeznania świadka w tym zakresie są odosobnione, świadek w sposób jednoznaczny nie potrafiła wyjaśnić powodów podpisania umowy z inną datą, niż data jej obowiązywania. Jej zeznania nie dają obrazu współpracy stron i powodów podejmowanych przez pozwanego działań wobec spółki (...). Zeznania pozostałych świadków i powoda tworzą natomiast spójny obraz współpracy, powodów umieszczenia określonych zapisów w umowie i kontynuowania współpracy, mimo problemów istniejących w zakresie realizacji przedmiotu umowy. Sąd Okręgowy pominął dowód z przesłuchania świadka A. B. z uwagi na niemożność skutecznego wezwania świadka do Sądu celem przesłuchania. Sąd Okręgowy pominął dowód z opinii biegłego z zakresu rachunkowości i finansów z uwagi na cofnięcie tego wniosku przez pełnomocnika powoda na rozprawie w dniu 22 marca 2017 r. i jego nieprzydatność dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że powód wywodzi swoje roszczenie w stosunku do pozwanego z zawartej w dniu 29 października 2014 r. umowy sprzedaży wierzytelności, na podstawie której spółka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w M. (Morion) sprzedała na rzecz powoda wierzytelność przysługującą spółce (...) w stosunku do pozwanego wynikającą z faktur o numerach: (...) z dnia 06 sierpnia 2014 r. opiewającą na kwotę 87 890,88 zł oraz nr 02/08/2014 z dnia 08.09.2014 r. na kwotę 65 809,92 zł, z której do zapłaty pozostała kwota 16 109,12 zł. Regulacje dotyczące zmiany wierzyciela zostały przewidziane w art. 509 k.c. i nast., zgodnie z którym wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki. Zdaniem Sądu Okręgowego, umowa ta jest ważna i skuteczna, a wszelkie podniesione w tym kontekście zarzuty przez pozwanego należy uznać za chybione. Odnosząc się do zarzutu pozwanego, który podnosił brak legitymacji czynnej procesowej po stronie powoda, z uwagi na nieistnienie w chwili zawarcia umowy cesji, cedowanej wierzytelności oraz z powodu nieudowodnienia przez powoda causy umowy przelewu, Sąd Okręgowy odniósł się do pierwotnej podstawy dochodzonych roszczeń, to jest umowy łączącej pozwanego ze spółką (...), w oparciu o którą wystawiono wskazane powyżej faktury.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 512 k.c. dopóki zbywca nie zawiadomi dłużnika o przelewie, spełnienie świadczenia do rąk poprzedniego wierzyciela ma skutek względem nabywcy, chyba że w chwili spełnienia świadczenia dłużnik o wiedział o przelewie. Oznacza to, że czynności prawne dokonywane pomiędzy zbywcą a dłużnikiem wiążą nabywcę, jednakże granicą w tym wypadku jest moment, gdy dłużnik poweźmie wiadomość o zawarciu

umowy przelewu wierzytelności. Zatem, należy przyjąć, że dłużnik ze zbywcą nie może skutecznie dokonywać czynności prawnych względem wierzytelności będącej przedmiotem przelewu, jeśli został uprzednio o przelewie przez zbywcę wierzytelności zawiadomiony. W niniejszej sprawie dłużnik, to jest pozwany, dnia 05 listopada 2014 r. skutecznie został powiadomiony o sprzedaży omawianej wierzytelności przez spółkę (...) na rzecz powoda, sąd wymóg przewidziany przepisami został przez powoda spełniony. Umowa spełniała wymogi formalne, co oznacza, że powód jest uprawniony do dochodzenia na jej podstawie wierzytelności objętej niniejszym pozwem. Umowa przelewu wierzytelności została zawarta przez Morion w celu przysporzenia po jego stronie. Wynikała z problemów finansowych i konieczności zapewnienia pracownikom wynagrodzenia. Spółka (...) otrzymała wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej wysokości należnych pracownikom wynagrodzeń (20 000 zł).

Sąd Okręgowy ponadto wskazał, że na podstawie art. 513 § 1 k.c. dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie. Uprawnienie to ogranicza przepis §2 powołanego przepisu stanowiący, że dłużnik może z przelanej wierzytelności potrącić własną wierzytelność, która mu przysługuje względem zbywcy, chociażby stała się ona wymagalna dopiero po otrzymaniu przez dłużnika zawiadomienia o przelewie. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy wierzytelność przysługująca względem zbywcy stała się wymagalna później niż wierzytelność będąca przedmiotem przelewu.

Sąd Okręgowy wskazał, że dłużnik powołuje się na zarzut potrącenia, ale wskazuje jednocześnie, że potrącenie to zostało dokonane z wierzytelnością spółki (...) jeszcze przed zawarciem umowy sprzedaży wierzytelności, uznając tym samym, że na skutek dokonanego potrącenia, wierzytelności stron umorzyły się wzajemnie do kwoty niższej jeszcze przed zawarciem umowy sprzedaży wierzytelności, co z kolei oznacza, że w wyniku umorzenia się wierzytelności pozwanego, umowa ta była bezprzedmiotowa. W tym stanie rzeczy wobec tak ukształtowanego zarzutu pozwanego do rozważenia pozostawała skuteczność potrącenia.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że poza sporem pozostawał fakt, iż spółkę (...) oraz pozwanego łączyła spisana umowa o świadczenie usług z dnia 02 czerwca 2014 r. Nie bez znaczenia pozostawała również okoliczność, że strony współpracowały ze sobą od 2013 r. na podstawie ustnie ustalonych warunków w oparciu o zlecenia składane przez pozwanego i wykonywane przez spółkę (...), a także, że współpraca ta trwa nadal. Strony nie kwestionowały ani okoliczności współpracy, ani zasadności wystawionych faktur o nr: (...) z dnia 06 sierpnia 2014 r. oraz 02/08/2014 z dnia 08 września 2014 r. Bezsporne było także to, że pozwany dokonał na rzecz spółki (...) częściowej spłaty tytułem wymienionych faktur w wysokości 49 700,80 zł, a kwota ta została zaliczona na poczet częściowej spłaty należności z faktury o numerze (...) z dnia 08.09.2014 r. Pozostała kwota do zapłaty z tytułu omawianych faktur w wysokości 104 000 zł nie została uregulowana, ani na rzecz poprzedniego wierzyciela, czyli spółki (...), ani na rzecz powoda, na który to podmiot przeszły uprawnienia wierzyciela. Pozwany podnosił, że kwota dochodzona pozwem w wysokości 104 000 zł została potrącona przez pozwanego z wierzytelnością mu przysługującą tytułem naliczonej kary umownej, na którą została wystawiona nota obciążeniowa o numerze 01/08/2014/950/N z dnia 25 sierpnia 2014r. Sporne zatem pomiędzy stronami pozostawało to, czy oświadczenie o potrąceniu złożone przez pozwanego było skuteczne oraz, czy wierzytelność określona przez niego na kwotę 104 000 zł tytułem kary umownej mu przysługiwała.

Zgodnie z art. 498 k.c. gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. Potrącenie następuje przez oświadczenie złożone drugiej stronie, które ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe (art. 499 k.c.). Należy zaznaczyć, iż do dokonania potrącenia musi istnieć wyraźna podstawa prawna i wierzytelność potwierdzona określonym dokumentem bądź prawem, z którego to wynika określona należność. Sąd Okręgowy podkreślił, że dopuszczalność omawianego potrącenia uzależniona jest od współistnienia ustawowo określonych przesłanek - muszą być spełnione łącznie cztery przesłanki: wzajemność wierzytelności, wymagalność wierzytelności, jednorodzańowość świadczeń i zaskarżalność wierzytelności. Podkreślić także należy, że dopuszczalne jest tak zwane potrącenie umowne, a powyższe rozważania dotyczące potrąceń również pozostaną aktualne i w stosunku do tego rodzaju potrąceń. Oświadczenie o potrąceniu

może być zgłoszone w dowolnej formie, ustnie, a nawet w formie dorozumianej, jeżeli strony nie ustaliły w umowie żadnej innych szczególnej formy takiego oświadczenia. Jednakże by oświadczenie takie było skuteczne, muszą być spełnione wymienione wyżej przesłanki, w tym wzajemność wierzytelności.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy uznał, że oświadczenie o potrąceniu złożone przez pozwanego było nieskuteczne wobec nieistnienia po jego stronie wierzytelności. Wierzytelność ta nie istnieje, bowiem w umowie brak było podstaw do naliczania kary umownej w zaproponowanym przez pozwanego kształcie. Jak wykazało postępowanie dowodowe, strony różniły się co do interpretacji postanowień umowy w zakresie jednej z kategorii produktów w stosunku, do których ta kara została przez pozwanego naliczona, to jest tych produktów, które zostały przekazane do opisanie przed podpisaniem umowy, to jest przed 02 czerwca 2014 r. Zdaniem powoda, który podtrzymuje w tym zakresie stanowisko spółki (...), artykuły te nie zostały objęte postanowieniami dotyczącymi kary umownej, a zatem jej nałożenie za opóźnienia dotyczące tych produktów, było na gruncie umowy niemożliwe. Sąd Okręgowy podzielił to stanowisko. Jak jednoznacznie wynika bowiem z treści pisemnej umowy o świadczenie usług z dnia 02 czerwca 2014 r. (§ 8 ust. 1 umowy) umowa ta miała obowiązywać od 01 stycznia 2014 r. i została zawarta na czas nieokreślony, z zastrzeżeniem, że postanowienia § 5 ust. 5 obowiązują od dnia podpisania umowy, czyli od 02 czerwca 2014 r. Postanowienia § 5 ust. 5 odnosiły się zaś do kary umownej za nieterminowe wykonanie przez spółkę (...) opracowań artykułów. Tym samym zgodnie z zapisami § 8 ust. 1 w zw. z § 5 ust. 5 umowy pozwany nie był uprawniony do naliczania kary umownej za produkty przekazane spółce (...) do opisu przed 02 czerwca 2014 r. Zdaniem Sądu, gdyby pozwanemu przysługiwało takie uprawnienie, strony nie umieszczałyby w umowie zapisu z § 8 ust. 1., wystarczyłoby napisać, że umowa obowiązuje od 01 stycznia 2014 r. Tymczasem strony specjalnie ustaliły, że umowa obowiązuje od 01 stycznia 2014 r., ale zapis dotyczący kary umownej obowiązuje dopiero od 02 czerwca 2014 r. Skoro takie wyróżnienie zostało w umowie poczynione, to Sąd uznał, że strony tę kwestię chciały oddzielnie uregulować i ustaliły, że od tych produktów, które zostały przekazane do opracowania przed 02 czerwca 2014 r. kara za ewentualne opóźnienia nie będzie naliczana. Takie stanowisko zostało potwierdzone również w zeznaniach świadków, którym Sąd dał wiarę. Jak wynika między innymi z zeznań D. Z. oraz A. Z., strony celowo rozgraniczyły daty obowiązywania umowy, z zastrzeżeniem tego dotyczącego kary umownej po to, by nie obciążać spółki (...) za wcześniejsze opóźnienia w wykonywanych usługach. Jednocześnie nie ulegało wątpliwości, że umowa pisemna z 02 czerwca 2014 r. została zawarta pomiędzy stronami w pełni świadomie i po uprzednich negocjacjach, warunki umowy nie zostały żadnej ze stron narzucone. Jak również ustalono, dla dobra dalszej współpracy stron, na pierwsze pół roku współpracy określono limity produktów po to, by spółka (...) uzupełniła zaległości, natomiast w razie zajmowania się tylko zaległościami i nierealizowania na bieżąco swoich zadań kara miała być naliczana od produktów nowych. Taka była intencja stron zawierających umowę pisemną i mających wolę dalszej współpracy. W konsekwencji spółka (...) była zobowiązana do usunięcia zaległości i bieżącego świadczenia usług pod rygorem naliczenia kary umownej od produktów przekazanych po dniu 02 czerwca 2014 r. Tym samym w tym zakresie pozwany nie był uprawniony do naliczania kary umownej, a zatem jego wierzytelność nie istnieje.

Odnosząc się zaś do ewentualnych opóźnień w pozostałej kategorii produktów, czyli nowych, przekazanych po 02 czerwca 2014 r., Sąd Okręgowy uznał, że jest to należność nieudowodniona. Z wystawionej noty obciążeniowej nie wynika, czy zaistniały przesłanki do naliczania kary umownej przewidzianej w § 5 ust. 5 umowy, czyli czy zostały przekroczone limity ilości tygodniowej i miesięcznej produktów .. (...) przedstawionej noty, jak i dołączonych wykazów artykułów nie wynika, które produkty były zamówione przed wejściem w życie umowy, a które dotyczą zamówień późniejszych. Na podstawie zebranych dowodów, w tym przede wszystkim przedłożonych dokumentów, Sąd Okręgowy nie był w stanie zweryfikować prawidłowości noty wystawionej przez pozwanego, w szczególności gdy jest kwestionowana przez powoda. Dalej Sąd wskazał, że na pozwanym jako wywodzącym skutki prawne z dokonanego potrącenia, ciążył obowiązek wykazania istnienia przysługującej mu wierzytelności przedstawionej do potrącenia.

Sąd Okręgowy odwołał się do orzecznictwa przyjmującego, że warunkiem skuteczności oświadczenia o potrąceniu składanego drugiej stronie, jeżeli chodzi o wzajemną wierzytelność potrącającego jest jej skonkretyzowanie pod względem rodzajowym, terminowym i wartościowym. Zarówno w nocie księgowej, jak i w innych pismach, w tym oświadczeniu o potrąceniu, pozwany nieprecyzyjnie wskazał na wierzytelności, które mu przysługują i z

którymi dokonuje omawianego potrącenia. Przedłożona nota obciążeniowa dość lakonicznie wskazuje, że została wystawiona tytułem kary umownej na podstawie § 5 umowy o świadczenie usług z dnia 02.06.2014 r. Takie określenie wierzytelności nie spełnia wymogów konkretnego i precyzyjnego określenia wierzytelności. W ocenie Sądu Okręgowego pozwany podnosząc zarzut potrącenia winien należycie udowodnić go odpowiednimi dokumentami finansowymi, w szczególności, że jest spółką prawa handlowego zobowiązaną do prowadzenia pełnej księgowości. Tymczasem pozwany nie przedłożył żadnych dowodów na to, że w istocie wierzytelność przedstawiona do potrącenia istnieje. W ocenie Sądu na pozwanym ciążył ciężar wykazania istnienia wierzytelności. Wierzytelność dochodzona pozwem przez powoda została przez niego udowodniona, a pozwany poza zarzutem potrącenia, nie kwestionował jej zasadności i wysokości.

Za bezzasadne Sąd Okręgowy uznał twierdzenia pozwanego, jakoby spółka (...) uznała wierzytelność pozwanego objętą omawianą notą obciążeniową. Jak wynika bowiem z przeprowadzonego postępowania dowodowego, przedstawiciele spółki (...) po wystawieniu tejże noty spotkali się przedstawicielem pozwanego celem rozwiązania problemów finansowych i kontynuowania dalszej współpracy. Wszystkie rozmowy i ewentualne płatności na przyszłość wynikały z trudnej sytuacji spółki (...), a nie z uznania zasadności wierzytelności zgłoszonej przez pozwanego. Wskazać należy, że w przypadku uznania jakichkolwiek należności istotna jest sfera motywacyjna i wola strony składającej określone oświadczenie woli, nie zaś literalne brzmienie pism przez nią kreowanych. W tym stanie rzeczy, Sąd zważył, iż po stronie spółki (...) nie było woli uznania wierzytelności pozwanego, wręcz przeciwnie, każdorazowo spółka (...) podważała zasadność tego roszczenia i skuteczność złożonego oświadczenia o potrąceniu. W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że oświadczenie o potrąceniu złożone przez pozwanego nie było skuteczne, podczas gdy wierzytelność powoda w kwocie 104 000 zł istnieje i jest wymagalna, stąd też zasądził tą kwotę od pozwanego na rzecz powoda, o czym orzekł w punkcie 1 sentencji wyroku.

O odsetkach Sąd Okręgowy rozstrzygnął w oparciu o treść art. 481 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W niniejszej sprawie termin konkretnych świadczeń wynikał z faktur, jednakże powód nie wykazał, kiedy faktury te zostały pozwanemu doręczone. Stąd też opóźnienie pozwanego w stosunku do powoda należało liczyć od terminu zapłaty przyjętego przez powoda w wystosowanych i doręczonych pozwanemu wezwaniach do zapłaty. Brak spełnienia tego zobowiązania w wyznaczonych terminach należy kwalifikować co najmniej jako opóźnienie, które uzasadnia możliwość naliczania odsetek. Sąd Okręgowy zasądził je od dnia następnego po upływie terminów płatności wskazanych przez powoda w wezwaniach, to jest w zakresie kwoty 87 890,88 zł z faktury nr (...) od 25 września 2014 r. (zgodnie z wezwaniem do zapłaty z dnia 15 września 2014 r.) oraz w zakresie kwoty 16 109,12 zł z faktury (...) od 13 listopada 2014 r. (wezwanie do zapłaty z dnia 05 listopada 2014 r. – doręczone 12 listopada 2014 r.). W pozostałym zakresie powództwo w zakresie odsetek zasługiwało na oddalenie, o czym orzeczono w punkcie 2 sentencji wyroku.

O kosztach Sąd Okręgowy rozstrzygnął w oparciu o treść art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na kwotę zasądzonych kosztów na rzecz powoda od pozwanego złożyła się opłata od pozwu w kwocie 5 200 zł oraz opłata w wysokości 3 617 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego zgodnie z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu z dnia 28 września 2002 r. (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 490).

Powyższy wyrok zaskarżył pozwany w części tj. w zakresie punktu pierwszego wyroku, w jakim zasądzono od pozwanego na rzecz powoda kwotę 104.000 zł (sto cztery tysiące złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 87.890,88 zł od dnia 25 września 2014 r. i od kwoty 16.109,12 zł od dnia 13 listopada 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty oraz w zakresie punktu trzeciego wyroku, w jakim zasądzono od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8.817 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy poprzez:

1. błędne ustalenie stanu faktycznego polegające na ustaleniu przez Sąd Okręgowy, że:

a) za opóźnienia w prawidłowym wykonywaniu umowy odpowiedzialny był również pozwany, z uwagi na nieterminowe przekazywanie zdjęć artykułów lub wysyłanie liczby artykułów przekraczających limit umowy; spółka (...) podejmowała wielokrotne próby rozwiązania problemów dotyczących współpracy stron;

b) zastrzeżenie z § ust. 1 umowy o tym, że kara umowna opisana w § 5 ust. 5 umowy obowiązuje od podpisania umowy, czyli od dnia 2 czerwca 2014 r. zostało dodane celowo, by nie obciążać spółki (...) za wcześniejsze opóźnienia w wykonywanych usługach;

c) spółka (...) nie uznała zasadności oraz wysokości naliczonej kary umownej objętej notą obciążeniową nr 01/08/2014/950/N z dnia 25 sierpnia 2014 r.;

2. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie części zeznań świadka D. Z., w zakresie w jakim świadek zeznał, że:

a) spółka (...) uznała notę obciążeniową nr 01/08/2014/N z dnia 25 sierpnia 2014 r. wystawioną przez pozwaną tytułem kary umownej za opóźnienia - i uznanie tych zeznań za sprzeczne z pozostałym materiałem dowodowym, pomimo iż zeznania te w części korespondują z zeznaniami świadka A. S., które Sąd Okręgowy uznał za wiarygodny, logiczny i spójny materiał dowodowy;

b) umowa przewidywała możliwość naliczenia kary umownej za produkty opracowane przed datą podpisania umowy - pomimo, iż z dalszej części zeznań tego świadka wynika, że strony postanowiły, że w wypadku, gdy spółka (...) nie usunie opóźnień po dacie odpisania umowy, pozwana będzie miała prawo do naliczenia kary umownej;

3. naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów, poczynienie ustaleń sprzecznych z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, dokonanie oceny dowodów w sposób niewszechstronny i nasuwający zastrzeżenia z punktu widzenia zasad logicznego rozumowania, w szczególności poprzez przyjęcie przez Sąd Okręgowy, iż:

a) pozwana nie udowodniła zasadności wystawienia noty obciążeniowej nr 01/08/2014/950/N z dnia 25 sierpnia 2014 r., którą potrafiła z fakturami dochodzonymi pozwem,

b) na postawie zebranych dowodów Sąd Okręgowy nie jest w stanie zweryfikować prawidłowości noty obciążeniowej wystawionej przez pozwaną,

c) wszystkie rozmowy i ewentualne płatności na przyszłość spółki (...) dotyczące noty wynikały z trudnej sytuacji, a nie z uznania zasadności wiarygodności zgłoszonej przez pozwaną;

4. naruszenie art. 217 § 1 k.p.c. i w związku z art. 227 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez bezzasadne i nieuzasadnione pominięcie istotnej części materiału dowodowego potwierdzającego uznanie przez spółkę (...) połowy wartości noty obciążeniowej, tj.:

a) dowodu w postaci zeznań świadka strony powodowej A. Z., z których wynika, że nie odpowiadał on za terminowość, prawidłowość wykonywanych świadczeń, a kalkulację zasadności wystawienia noty obciążeniowej z tytułu kary umownej weryfikował A. S. - pomimo, iż Sąd Okręgowy uznał zeznania tego świadka w całości za spójne, logiczne i konsekwentne;

b) dowodu w postaci zeznań świadka strony pozwanej A. S., z których wynika, że nota obciążeniowa z tytułu kary umownej była w połowie zasadna oraz, że dokonywał on weryfikacji zasadności ww. noty wspólnie z A. Z. - pomimo, iż Sąd Okręgowy uznał zeznania tego świadka w całości za logiczne, spójne i konsekwentne,

c) dowodu w postaci dokumentacji e-mailowej skierowanej od spółki (...) do pozwanej, załączonej do odpowiedzi na pozew, z której wynika, że spółka (...) uznała zasadność ww. noty obciążeniowej co skutkowało błędnym ustaleniem stanu faktycznego i błędnym przyjęciem przez Sąd Okręgowy, że spółka (...) nie uznała zasadności not obciążeniowej z tytułu kary umownej ani w całości ani w części.

5. naruszenie przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 498 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie skutkujące przyjęciem przez Sąd Okręgowy, że pozwana nie udowodniła istnienia wierzytelności z noty obciążeniowej nr 01/08/2014/950/N z dnia 25 sierpnia 2014 r. a więc nie zostały spełnione wszystkie ustawowe przesłanki potrącenia.

Powołując się na podane zarzuty pozwany wnosił o: zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, XVI Wydziału Gospodarczego z dnia 30 marca 2017 r. w zaskarżonej części i oddalenie w tym zakresie powództwa oraz przyznanie stronie pozwanej kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych

ewentualnie o:

uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, XVI Wydziału Gospodarczego z dnia 30 marca 2017r. w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Powód wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja zasługiwała na częściowe uwzględnienie i skutkowałą zmianą zaskarżonego wyroku.

Celem postępowania apelacyjnego jest ponowne rozpoznanie sprawy w granicach apelacji, a nie jedynie kontrola zasadności zaskarżonego orzeczenia, stąd Sąd Apelacyjny jest zobowiązany rozważyć całość zgromadzonego materiału pod kątem jego wartości dowodowej i znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu (por. uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999, Nr 7–8, poz. 124).

Sąd Apelacyjny jako sąd orzekający merytorycznie ma obowiązek poczynić własne ustalenia i samodzielnie je ocenić z punktu widzenia prawa materialnego. Realizując powyższą zasadę Sąd Apelacyjny uznaje, że podstawę faktyczną orzeczenia stanowi ustalony przez Sąd pierwszej instancji w toku postępowania stan faktyczny rozpoznawanej sprawy uzupełniony w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy. Mianowicie, po otrzymaniu noty obciążeniowej przedstawiciele spółki (...) dokonali weryfikacji wyszczególnionych pozycji, dla których przypisywano zwłokę. W wyniku weryfikacji ustalono, że połowa pozycji była wykonana z przekroczeniem umówionego terminu.

Świadek A. Z. zeznał: „Dostaliśmy zestawienie wszystkich pozycji, od których zostały naliczone kary umowne. Na tej podstawie A. S. kalkulował zasadność naliczenia. (...) Nie odpowiadałem za terminowość, prawidłowość wykonywanych świadczeń. To należało do A. S.”. Natomiast świadek A. S. zeznał: „Mailem otrzymaliśmy kwotę kary umownej. Był załącznik do maila, w którym wyszczególnione były pozycje, na podstawie których pozwany wystawił notę. Sprawdziłem to w konsultacji z Arkiem. Wyszło mi, że pół na pół jest zasadne” (...) „Przedstawiliśmy swoje racje, że pół jest zasadne, a pół nie”. Po weryfikacji rozmowy stron toczyły się wokół propozycji zamiany naliczonej wierzytelności tytułem kar umownych na gwarancję należytego wykonania umowy czy kaucję (zeznania świadków A. S., A. Z. i D. Z., mail z 24 września 2014 r.).

Podnoszone przez pozwanego zarzuty sprowadzają się do zakwestionowania skuteczności przelewu wierzytelności. Powód jako cesjonariusz dochodził nabytej wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za wykonane prace, które zdaniem cedenta pozwany niezasadnie potrącił z naliczoną karą umowną. Pozwany zaś odmawiając zapłaty kwoty 104 000 zł powoływał się na zrealizowane potrącenie swojej wierzytelności z kar umownych. Zarzuty apelacji zmierzają do oceny,

czy doszło do wygaśnięcia wierzytelności powoda wskutek potrącenia przysługującej pozwanemu wierzytelności z kar umownych.

W uzupełnionym stanie faktycznym ocena zgromadzonego materiału dowodowego prowadzi do podważenia rozważań prawnych Sądu pierwszej instancji. Sąd Apelacyjny przyjmuje, że oświadczenie pozwanego o potrąceniu było skuteczne w zakresie wierzytelności 52 000 zł, co doprowadziło do częściowej zmiany wyroku.

Zgodnie z art. 498 § 1 k.c., gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Dla osiągnięcia skutku – umorzenia się wzajemnych wierzytelności – pozwany powinien zindywidualizować swoją wierzytelność, skonkretyzować jej zakres przedstawiany do potrącenia z wierzytelnością powoda, wskazywać zwłaszcza przesłanki powstania jej wymagalności oraz dowody w celu jej wykazania.

Opierając się na ogólnych zasadach wykładni oświadczeń woli, zachowanie stron interpretuje się stosownie do okoliczności, w których zostało dokonane, z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego i ustalonych zwyczajów (art. 65 k.c.). Po wystawieniu przez powoda faktury (...) pozwany naliczył kary umowne w wysokości 104 000 zł powołując się na §5 umowy łączącej strony. Ponadto wysłał powodowi listę pozycji, którym przypisywał wykonanie po terminie umownym. Powód zweryfikował i jak stwierdził świadek S. było "pół na pół", następnie z taką wiedzą przedstawiciele spółki przystępowali do rozmów. Prawdą jest, że przedstawiciele spółki nie uznawali wierzytelności, ale to nie oznacza, że sposób wyliczenia wierzytelności nie był dla nich jednoznacznie określony. Podstawą był §5 umowy o świadczenie usług i zestawienie artykułów według stanu na 21 sierpnia 2014 r. Przy czym weryfikacja ilości artykułów przekładała się na wysokość wierzytelności z tytułu kary umownej, której wynik matematyczny nie był kwestionowany. Rezultatem rozmów były propozycje rozliczeń, w których wierzytelność 104 000 zł miałyby stanowić gwarancję należytego wykonania umowy. Z treści pisma datowanego 1 września 2014 roku (k. 69) wynika, że powód miał wiedzę o naliczeniu kar umownych wynoszących łącznie 104 000 zł, o czym pozwany poinformował notą z dnia 25 sierpnia 2014 roku wyznaczając siedmiodniowy termin płatności (k. 68). Wymagalność łączy się z upływem terminu spełnienia świadczenia i po jego upływie dłużnik popada w opóźnienie. Wierzytelność pozwanego stała się więc wymagalna z dniem 4 września 2014 roku (licząc 7 dni od 28 sierpnia 2014 roku jako potwierdzonej daty otrzymania noty, k. 69). Pozwany mógł zrealizować prawo potrącenia przy płatności należnego wykonawcy (powodowi) wynagrodzenia. Skoro zgodnie z §5 ust. 5 umowy pozwany miał prawo do dokonania obniżenia wynagrodzenia o kwotę naliczonych kar, to kierując się dyrektywami wykładni oświadczeń woli zawartymi w art. 65 § 1 k.c. uznać trzeba, że z datą 23 września 2014 r. doszło do potrącenia wzajemnych wierzytelności stron. Potrącenie dokonuje się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie o potrąceniu podlega ogólnym przepisom kodeksu cywilnego co do sposobu i chwili złożenia (art. 60 i 61 k.c.). W świetle treści umowy i braku płatności pełnej kwoty z faktury VAT nr (...) pozwany wyraził wolę potrącenia swojej wierzytelności. Wierzytelność pozwanego została potrącona z momentem częściowej płatności wynagrodzenia powodowi z faktury (...), czyli z dniem 23 września 2014 r. Po otrzymaniu zapłaty przedstawiciel spółki (...) uwzględnił przelew z dnia 23 września 2014 roku w podsumowaniu rozliczeń, gdzie wierzytelność 104 000 zł została ujęta jako kaucja (k. 100). Przyznanie odpowiedzialności za częściowe nienależyte wykonanie umowy o świadczenie usług przez powoda przekłada się na wysokość wierzytelności z tytułu kar umownych i potrącona mogła być wierzytelność rzędu 52 000 zł a nie 104 000 zł, jak obrazuje dokument na karcie 98 i mail z 24 września 2014 roku (k. 100).

Konsekwencją ujęcia przelewu jako nabycia pochodnego jest uzyskanie przez cesjonariusza wierzytelności w takim stanie, w jakim ona przysługiwała lub przysługiwałyby cedentowi. Ochrona dobrej wiary nabywcy wierzytelności nie idzie tak daleko, że dopuszcza się przełamanie zasady *nemo plus iuris in alium transfere potest quam ipse habet*. Ilekroć więc zbywca przeniósł wierzytelność na nabywcę w szerszym zakresie niż ona w rzeczywistości służyła, nabywca stanie się wierzycielem dłużnika w takim zakresie, w jakim prawo służyło dawnemu wierzycielowi. Przedmiotem umowy cesji mogła być wierzytelność 52 000 zł, gdyż w pozostałym zakresie uległa umorzeniu przez potrącenie. Przyjmuje się, że potrącenie ma charakter konstytutywny, bo kształtujący określony stosunek

prawny w ten sposób, że prowadzi do wygaśnięcia (zaspokojenia) wierzytelności niższej. Wierzytelnością niższą była wierzytelność pozwanego w wysokości 52 000 zł. Istnienia spełnienia warunków z §5 umowy ponad kwotę 52 000 zł pozwany nie udowodnił, co oznacza, że miała miejsce skuteczna cesja.

Mając na względzie art. 386 §1 i art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji i oddalił powództwo co do kwoty 52 000 zł (wierzytelność potrącona) z ustawowymi odsetkami od dnia 25 września 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty. Zgodnie z art. 451 §3 k.c. oraz uwzględniając warunek, że wymagalna ma być wierzytelność potrącającego, spełnione świadczenie zalicza się na poczet długu najdawniej wymagalnego.

Rezultatem zmiany wyroku jest odmienne rozstrzygnięcie o kosztach procesu. Na koszty poniesione przez powoda składała się kwota (i) 5 200 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, (ii) 3 600 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika i (iii) 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Na koszty poniesione przez pozwanego składała się kwota (i) 3 600 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika i (ii) 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Wynagrodzenie pełnomocników ustalono zgodnie z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu. Wziąwszy pod uwagę, że powód i pozwany wygrali w 50 %, co przekłada się na zwrot dla każdego z nich połowy poniesionych kosztów, odpowiednio 4 408,50 zł i 1 808,50 zł. W wyniku stosunkowego rozdzielenia kosztów na rzecz powoda zasądzona została kwota 2 600 zł.

Sąd Apelacyjny o kosztach postępowania apelacyjnego orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. Na koszty poniesione przez pozwanego składają się kwoty (i) 5 200 zł tytułem opłaty od apelacji, (ii) 4 050 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego. Na koszty poniesione przez powoda składała się kwota 5 400 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika. Wynagrodzenie pełnomocników obliczono zgodnie z § 2 pkt 6 oraz §2 pkt 6 w związku z § 10 ust. 1 pkt. 2 w zw. z § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804), w brzmieniu obowiązującym w chwili wniesienia apelacji tj. na dzień 12 maja 2017 roku. Wziąwszy pod uwagę ten sam stosunek wygrania sporu, na rzecz powoda zasadny był zwrot 2 700 zł, a na rzecz pozwanego 4 625 zł.

W wyniku stosunkowego rozdzielenia kosztów pozwanemu należna jest kwota 1 925 zł.